

LA FOLLETTE JE PRINESEL NOV POLOŽAJ.

STARINI V REPUBLIKANSKI STRANKI SE TEGA ZAVEDAJO.

Priloga za ljudske pravice je se le prišel z vsa resnostjo.

Washington, D. C. (Federated Press) — Kongresnik Victor L. Berger iz Milwaukee je položil na ramo kongresnika Fiorella La Guardia vprico republikan- skim kongresnikom iz Wisconsinu, da se prične zbornična seja, in reči: "Zentlemani, imenujem so- družna La Guardia kot bič social- istične delegacije v zbornici." La Guardia je gledal neprisi- ljeno in se je smehljaj. Nelson in drugi uporniki iz Wisconsinu so se tudi smehljali in gledali nepri- stajno kot kongresnik iz New Yorka. Vedeli so, da je La Guar- dia republikanec, akoravno je kandidiral na socialistični glasov- ni in so zanj bili oddani social- istični glasovi. Zavedajo se, da on predstavlja upor čuvov proti re- gularni republikanski organizaci- ji in da je pričakoval, da postane vodja velikega novega gibanja v industrijskih središčih dežele. Po 4. novembru je odločno protesti- rat pri kongresniku Longworthu, voditelju večine, da se označuje kot eden izmed dveh socialistič- nih kongresnikov.

Berger se veseli položaja, ki ga je ustvarilo La Folletteovo giba- nje. "Senator La Follette se je bojeval proti republikanski stran- ki in jo zapustil. O tem ni dvo- ma," je rekel Berger zastopnikom. "Senatorji, ki so bili vključeni na republikanski se- slanec, se v svojih govorih go- vorjali, da je republikanska stranka korupcija in nastopa kot strojnica farmerjev in meznih delavcev. Tu postoji ravnokar- ni republikanski odbor, toda od- potoval je v januarju in takrat bo poročal v čikaških listih o svojih poizkusih novega zdravila zoper tuberkulozo.)"

MLADENIČA IN MLADENKI NE KRIVI UMORA.

Prereteljivi prizori na sodišču.

Chicago, Ill. — Mladenki Lucille Marshallova, Ana Valantova in mladeniča Tony Valania in William D. Lydon so bili od porotnikov oproščeni na obtežbo, da so umorili zvodkinjo mra. Bessie Gaensslen. Mladenki sta jokala na glas, ko je bila sodba razglašena, in sta se onesvestili. Mladeniča sta se zasmejala in planila naprej, da re- šeta porotnikom v roko. Ko je bil prečitan pravoreč, in bila v sodni dvorani velika mno- žica ljudi. Nekateri poslušali so plaskali, drugi so pozdravili pra- vorok z veselim vzklikom, tretji so plakali. Stariji obtožencev so veselja plakali. Mrs. Gaensslen je bila zvodki- nja. Zapeljala je oba dekleta v življenje sramote in je pridržala njun zaslužek zase. Vsi štirje so šli nekega dne k zvodkinji na sta- novanje, jo zvezali in privezali na stol. Nato so prebrskali vse stan- novanje in vzeli denar, da se ta- kovo povrne zaslužek, ki ga je zvod- kinja dolgovala dekletoma. Zvod- kinjo so našli zadušeno na stolu. Cunja, ki je bila zalaščena v nje- na usta, je povzročila njeno smrt. Vsi štirje obtoženci so izjavili, da so zvodkinjo samo zvezali, da ji vzamejo, kar dekletoma dol- guje. Porotniki so potrebovali samo eno uro, da so se zedinili na pra- vorok.

CLOVESKE NIŽINE GROZE.

Benectady, N. Y. — Župan William W. Campbell je prejel av- temno grozilo pismo. Oblast- ni sodijo, da je grozilo napisal človek iz cloveskih ni- žin. V cloveskih nižinah najbrž ni bilo nikogar, ki je ustrelil policijskega človeka Youmansa, ki je prišel na pomoč proti človeškemu nišinu.

VRIME.

Chicago in okolica: V soboto ni bilo sneha in mrzlo. Srečno vreme. Solnce izide ob 4.12.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.
Predsednik Coolidge je prika- zal splošen položaj v zelo rožnati luči v svoji poslanici.
La Folletteovo gibanje je usta- rilo nov položaj na političnem polju.
Indijanci se pritožujejo o veli- kih krivicah.
Tajnik za delo Davis priporoča, da se omeji tudi imigracija iz Ka- nade in Mehike.

Jugoslavija.
V Beogradu so zagnali krik, da so komunisti in Radič pripravljajo na revolucijo v Jugoslaviji v januarju.
V spopadu med nacionalisti in republikanci na Hrvaškem je bilo ranjenih 29 oseb.

Po svetu.
Estonski diktator nadaljuje z eksekucijami komunistov; 33 u- streljenih.
Francija zahteva, da ji Ameri- ka da 80 let časa za plačanje dolga.
Čikaški zdravnik, ki prouči no- vo zdravilo zoper jetiko, dospel na Dansko.
Vojaška diktatura v Španiji gre h koncu.

Čikaški zdravnik prouči zlato zdravilo.

Dr. Clemensen bo poročal v čika- ških listih, kaj je resnice na "sanokrisinu".

Kopenhagen, 4. dec. — Dr. Pe- ter C. Clemensen iz Chicago je včeraj dospel v Kopenhagen v svrhu, da prouči Moelgaardovo zlato zdravilo ali takozvani "sanokrisin" proti jetiki.

(Dr. Clemensen zastopa čikaški zdravstveni odbor, toda odptoval je v Dansko na svoje stroške. Vrne se v januarju in takrat bo poročal v čikaških listih o svojih poizkusih novega zdravila zoper tuberkulozo.)

MLADENIČA IN MLADENKI NE KRIVI UMORA.

Prereteljivi prizori na sodišču.

Chicago, Ill. — Mladenki Lucille Marshallova, Ana Valantova in mladeniča Tony Valania in William D. Lydon so bili od porotnikov oproščeni na obtežbo, da so umorili zvodkinjo mra. Bessie Gaensslen.

Mladenki sta jokala na glas, ko je bila sodba razglašena, in sta se onesvestili. Mladeniča sta se zasmejala in planila naprej, da re- šeta porotnikom v roko.

Ko je bil prečitan pravoreč, in bila v sodni dvorani velika mno- žica ljudi. Nekateri poslušali so plaskali, drugi so pozdravili pra- vorok z veselim vzklikom, tretji so plakali. Stariji obtožencev so veselja plakali. Mrs. Gaensslen je bila zvodki- nja. Zapeljala je oba dekleta v življenje sramote in je pridržala njun zaslužek zase. Vsi štirje so šli nekega dne k zvodkinji na sta- novanje, jo zvezali in privezali na stol. Nato so prebrskali vse stan- novanje in vzeli denar, da se ta- kovo povrne zaslužek, ki ga je zvod- kinja dolgovala dekletoma. Zvod- kinjo so našli zadušeno na stolu. Cunja, ki je bila zalaščena v nje- na usta, je povzročila njeno smrt. Vsi štirje obtoženci so izjavili, da so zvodkinjo samo zvezali, da ji vzamejo, kar dekletoma dol- guje.

Porotniki so potrebovali samo eno uro, da so se zedinili na pra- vorok.

DAWESOV BRAT POSTANE OLJNI MAGNAT.

Columbus, Ohio. — Henry M. Dawes, brat novoizvoljenega pod- predsednika, je v ponedeljek re- signiral kot kontrolor novicnic. Zdj postane predsednik Pure Oil kompanije in nasledi Beman U. Dawes, ki zavzame drugo pozicijo pri kompaniji, ki je to na no- vo ustanovila.

COOLIDGE PO- KAZUJE VSE V ROŽNATI LUČI.

ZAKAJ BI TOREJ STVARI IS- PREMINJALI?

Ampak hranimo in varujemo!

Washington, D. C. — Predsed- nik Coolidge govori v svoji drugi letni poslanici za industrijski ka- pital, ki je zavarovan s tarifom. On naznanja, da se vsem godi do- bro: biznismanom, farmerjem in industrijskim delavcem. On jo pronašel, da je naš položaj doma veliko boljji in naše razmere s tujzemskimi deželami veliko bolj zadovoljive kot ob katerem dru- gem času v preteklosti. Zakaj bi torej delali izpremembe? Ako je še treba kaj storiti, tedaj hrani- mo, varujemo!
On nasprotuje Howell-Barkley- jevi predlogi, ker ne določa, da "javnost" intervenira pri pogajanjih med železniškimi družba- mi in železniškimi uslužbenci. Ampak on je zelo previden v svo- ji izjavi.
Dalje zopet prosjači, da se zni- ža direktni dohodninski davek za bogatine. On meni, ako se znižajo davki, da bodo bogatini vložili toliko denarja v podjetja, da po- staneta Amerika gospodarska vodil- teljica sveta.

On je tako prepričan, ako so zni- žani davki bogatinom, da bodo bogatini hitro vlagali prihrankov na davkih in nova podjetja, da pe- pere militaristične agitatorje, ki zahtevajo, da se izda več de- narja za vojne priprave.

"Pogostoma nas bodo dosegla poročila o veliki vojaški opremi drugih narodov," svari predse- dnik Coolidge. "Dobro bomo sto- rili, ako ne nas ne bodo vplivala taka poročila in take skeleje. Vaši narod, ki vzdržuje vojaško silo z agresivnimi in imperijalističnimi nameni, bo našel samega sebe zelo zadržena v gospodarskem razvoju sveta.

Poglavje o meznih delavcih se pa da edino primerjati z idejolo- gijo Mark Hanna, pokojnega se- natorja iz države Ohio. V tem poglavju filozofira, kako visoka cennina varuje interese meznih delavcev.

Francija zahteva 80 let za plačanje dolga.

Pogoji za odplačevanje ameriškega vojnega posojila so lahki. Pariški listi jesni na Coolidgea.

Paris, 4. dec. — "Journal des Debats" poroča, da Francija za- hteva 80 let časa za odplačevanje vojnega dolga Ameriki. Franco- ska vlada predlaga, da obresti za prvih pet let bi bile dva do dva in pol odstotka, potem pa tri do 3½ do sto.

Paris, 4. dec. — Pariško časo- pisje hladno komentira včeraj- šnje poslanice ameriškega pred- sednika Coolidgea kongresu radi tega, ker je Coolidge dejal v po- slanici, da nobena tuja vlada ne sme pričakovati, da ji Združene države odpuste njene dolbove.

PREDAVANJE O MEŠTRO- VIČU ZA NAŠE ROJAKE.

V nedeljo, dne 7. decembra, se bo v avditoriju Brooklyn Mu- seuma vrlo predavanje o Me- štroviču in njegovi umetnosti, ki se priredi našim za naš svet. Ob številnih projekcijah se bodo raz- tomatična peodina dela in njegove lepote, tako da jih more vsakdo gledati in uživati z večjim raz- mevanjem. Na koncu se bo v fil- mu pokazala slika Meštrovjeve matere kmetice, njegove kmečke družine in njega samega, kako dela v svoji delavnici v Zagrebu.

Predavanje je brezplačno za vse rojake in začne točno ob 3:30 pop. v nedeljo, dne 7. t. m. Po pred- vanju bo sledilo ogledovanje raz- stave.

Omejitev naseljevanja iz Mehike in Kanade.

Tajnik za delo Davis priporoča kongresu, naj odredi kvote tudi za deželo Severna Amerike.

Washington, D. C. — James J. Davis, tajnik za delo, ki ima v svojem področju tudi naseljevan- je, priporoča kongresu v svojem letnem poročilu, ki je bilo pred- loženo v terek, da se kvotni sistem omejenega naseljevanja rastege tudi na Mehiko in Kanado. Edino na ta način, pravi Davis, bo mo- goče ustaviti vtihotapljenje na- seljencev iz Mehike in Kanade.

Davis tudi priporoča, da se uvede registracija vseh inosem- cev, ki pridejo v Združene drže- ve. Kvote gotovih dežel se lahko suspendirajo, kadar bi v Ameriki primanjkovalo delavcev.

Velike krivice sa gode Indijancem.

POVDARJA JOSEPH W. LATI- MER V LETAKIH.

Zato priporoča, da komisija na- domesti indijanski biro.

Washington, D. C. — Indijanci posedujejo lastnino, ki je vredna eno milijardo dolarjev in nosi o- krog petdeset milijonov dolarjev na leto dohodkov. To indijansko premoženje upravlja biro za indi- janske zadeve, Joseph W. Latimer raspravlja o tej birokraciji, ki skrbi za teh 340.000 vladnih va- rovancev in upravlja njih premo- ženje, v letskih z namenom, da jih osvobodijo birokracije. On pravi, da Indijanci prejemale samo drobtine od tega ogromnega pre- moženja, mesto da bi prejemale od svojega premoženja tako dohod- ke, da bi živeli v ugodnih razme- rah in se preživljali sami v ob- čini.

Latimer obtožuje, da indijan- ski biro ni poskrbel primera z zdravniško pomoč, šol in pra- varstva za Indijance. On očita, da je pomagal oropati Indijance pra- vic do vode, šum in sveta predni- kov, katere so zasedli promoterji: hidro-električnih podjetij, po- sebno na jugozapadu. On sva- ja, kako je bilo oropano pleme Mojave-Apache ob reki Verde v Arizoni dragocenih zemljišč bli- zo Fort McDowell po načrtu, ki se zdaj izvede. Indijancem ponu- jajo drug svet — puščave brez drevja na rezervaciji ob reki Sa- le, kjer je zaloga vode dvomilijona, mesto dragocenih pogozdih zem- ljih, katere namakajo reke. On priporoča kongresu, da napravi temu konec, da naj opusti indi- janski biro in ga nadomesti, ki naj zasliši vsa indijanska pleme- na in odpravi krivice, naj razdeli premoženje med 340.000 Indijan- cev, vsakemu mlademu Indijan- cu naj pa preskrbi dobro izobraz- bo in vzgojo.

250-LETNICA ČIKAŠKEGA NESTA.

Chicago, Ill. — Včeraj je pre- teklo 250 let, odkar je prvi člo- vek bele polti stopil na tla, kjer je danes Chicago. Ta človek je bil francooski jezuitaki misijonar Pere Marquette, ki je 4. decembra 1674. v družbi drugega misije- narja privedel v indijanskem čolnu v ustje Čikaške reke, ki se je takrat iztekala v Michigan- jezero tostran sedanje Michigan ave. skozi divjo goščo grmovja in dreves. Ekzaktna točka, kjer je Marquette stopil na suho in s po- močjo Indijancev postavil prvo leseno kočjo, je tam, kjer je danes Wrigleyev poslopje. Na tem me- stu, pred poslopjem, so bile več- raj spominske svečanosti, katerih se je udeležil tudi predsednik Coolidge.

Brasilija je le začasno ustavila naseljevanje.

Tokijo, 4. dec. — Japonska vla- da je bila danes informirana po svojem poslaniku in Rio de Janei- ru, da je odredila brasilske vlade glede ustavljenja vizumov za ja- ponske emigrante je začasna in velja za vse narodnosti. Japonska vlada po tem pojasnilu se bo pro- testirala.

Rdeči strahovi strašijo Pašiča.

V Beogradu so "odkrili", da je tretja internacionala na- redila priprave za revolucijo v Jugoslaviji v januarju. Radič bo baje vodil hrvatske kmete in macedonske ter albanske komitaje. Pašičev maneuver je prozoren. Pod pretvezo "preteče revolucije" hoče izpremeniti volilno kampanjo v kampanjo terorja in oropati de- lavce in kmete volilne svobode. — Novi krvavi iz- gredi na Hrvaškem.

Budapešta, 3. dec. — (Poroča A. R. Decker čikaškim "Daily News") — Beogradka "Politi- ka" javlja, da "je Jugoslovanska vlada prišla na sled dokumentom v korespondenci komunističnega propagandnega odbora, ki kažejo, da je tretja internacionala nare- dila priprave za revolucijo v Jugoslaviji ob koncu januarja. Namen revolucije je, strmoglaviti Pašičevo vlado in organizirati sovjetski režim. Propandni od- bor je razdal velike vsote denarja za organiziranje istočasne vstaje med hrvatskimi kmeti in mace- donskimi ter albanskimi komitaji.

"Politika" piše dalje, da je tretja internacionala poverila vodstvo vstaje Radiču. List do- stavlja, da z revolucijo ne bo nič, ker je Radič napačno informiral Moskvo o komunistični moči v Jugoslaviji. Beogradska vlada bo izvajala do skrajnosti zakon o za- štiti države in odvzame, če bo treba, oblast krajevnim sodiščem ter izpremeni ustavo. Tako se bo Jugoslavija pripravila za volitve v februarju.

Volilni izgredi v Jugoslaviji so se v teku. V spopadih v severni Hrvatski, ki so se vršili te dni, je bilo 29 oseb ranjenih, med kate- rimi so nacionalisti in hrvaški republikanci.

Vesti o pripravah za revolucijo na Balkanu prihajajo tudi iz Bolgarske. Odbor za propagando v Bolgariji je v Beogradu, došli dva Bolgari, Rakovski in Kolar- vo, vodita propagando po vsem Balkanu s Dunaja. Dr. Lupa, vodja rumunskih kmetov, je Ra- dičev zaveznik v Rumuniji.

FAHYJU IN MURRAYJU NI DOVOLJENO POROŠTVO.

V ječi bodeta čakala na odlok o prizivu za novo obravnavo.

Chicago, Ill. — William J. Fahy, poštni inspektor, in James Murray, njegov prijatelj izza o- troških let, oba spoznana krivim in obsojena zaradi poštnega napa- da pri Rondoutu, Ill., sta izgubila prvo bitko, da prideta na svobo- do pod poroštvom.

Sodnika Alschuler in Page, čla- na zveznega prizivnega okrožnega sodišča, sta odklonila njuno vlozo za porošstvo in odločila, da čaka- ta na rezultat vloge za ponovno obravnavo v ječi.

V petek ali v soboto se odpe- ljeta obsojena v atlantiško ječo. Brent Glascock, vodja pri ro- parskem napadu in njun tovariš, je pričel, da imata Fahy in Mur- ray se okoli \$400.000 do \$500.000 od poštnega ropa. Ako se ju izpu- sti pod poroštvom, lahko zame- njata vrednostne papirje in po- begneta iz dežele.

Sodišče je odbilo, da se bodo argumenti za novo obravnavo za- slisali dne 6. januarja.

Za brate Willis, Joe, Wyley in Jesse Newton, Herbert Holiday- ja in Brent Glascocka bo izreče- na kazen v soboto. Vseh šest se je priznalo krivim. Glascock je po- vrnil od plena \$1.250.000.

Brent Glascock je bil glavna priča proti Fahyju in Murrayju, profesionalnemu političarju.

DUHOVEN MORILEC FRED SODIŠČEM.

Mt. Vernon, Ill. — Sodnijska obravnava proti duhovnu Law- rencu M. Hightu in mra. Sweeti- novi, ki sta obtožena zastruplje- nja, je bila otvorjena v sredo. Vsi se izbiranje porote. Hight je zastrupil svoje čeno in pregovoril Sweetinova, s katero je imel lju- bavno razmerje, da je zastrupila svojega moža.

Estonski diktator stre- lja dalje.

Poljaka, Letvija in Finska so bile pripravljene na naval v Esto- nijo, če bi bili komunisti zm- gal.

Reval, Estonija, 4. dec. — Voj- no sodišče je včeraj obsodilo na smrt nadaljnih trinajst komuni- stov, ki so bili takoj po obsodi ustreljeni. Do danes je bilo eka- kutiranih 33 komunistov. Na proce- so čaka 160 delavcev, ki bodo nedvomno vai ustreljeni, kajti general Potter, ki predseduje vojno- mu sodišču, je izjavil na dan po- tlačene revolte, da svinec je edini odgovor vsem onim revolucionar- jem, ki niso odnesli pet.

Sovjetsko poslanstvo v Revalu je razobesilo rdečo zastavo na pol droga in znak kolovanja za eka- kutiranimi estonskimi komunisti.

Estonska vlada je včeraj pre- jela uradna zagotovila iz Varšave, Rige in Helsingforsu, da so Polj- aka, Letvija in Finska pripravlje- ne invadirati Estonijo in potlačiti vsko sovjetsko vataše, ki so po- novi in strmoglavili estonsko vlado. Berlin, 4. dec. — Estonska vla- da bi rada overila zunanji svet, da komunistična revolucija, ki je izbruhnila v ponedeljek zjutraj, ni bila delo estonskih delavcev, tem- več "importiranih sunkovih čet, ki so prišle iz Rusije". Ta trdi- tev je seveda bedasta. Rusija ni tako neumna, da bi poslala v Re- val 200 mož proti 15.000 vojakom, ki jih broji estonska armada.

OPOJNE PIJAVE SO NA DE- BELO UVAŽALI IZ KANADE!

Uganka za prohibicijonistički urad.

Washington, D. C. — V prohibicijonističkem uradu so s zašude- njem štitali oficielno poročilo o legalnem izvozu opojnih pijaš iz Kanade v Združene države. Volsteadova postava dovoljuje izvoz opojnih pijaš le v medicinske svrhe. Prohibicijonistički komi- sar je dovolil izvoz opojnih pijaš le v smislu Volsteadovega zakona.

Oficielno kanadsko poročilo pravi, da so izvozili v Združene države tri milijone galon ola in pive in 298.513 galon šganja v minolih dvanajstih mesecih.

PRVO BITKO JE DOBIL ČA- SOPISJE.

Kansas City, Mo. — Federalni sodnik Albert L. Reeves je razso- dil, da časopis niso kršili nobene- ga zakona, ker so priobčili imenik davkoplačevalcev, ki so plačali di- rektni dohodninski davek. Sodnik je rekel, ako bi se prepovedalo časopisom priobčiti listo davko- plačevalcev, da bi bilo to kršenje prvega amandamenta ustave.

Zvezni pravdnik bo vložil pri- ziv proti razsodbi.

Peruvanska revolta je bila hitro strta.

Buenos Aires, Arg., 4. dec. — "La Prensa" v Limi, uradni list peruvsanske vlade, poroča, da je 20. novembra izbruhnila revolta v mestu Choti v severnem delu Per- uvije. Vlada je udučila revolto 28. novembra, ko se je vršila sad- nja "velika bitka", v kateri so bili rebeli popolnoma poraženi. Voditelja revolte, polkovnik Aleza- vir in poročnik Barreda, sta bila takoj obsojena na smrt in ustrel- jena javno na trgu v Choti. Dejstvo, da je zunanji svet že zdaj izvedel za revolto, dokazuje, kako dobro cenzuro vodi peru- vanska vlada.

Delavske novice.

(Federated Press.) Zarota delodajalcev. San Francisco. — V livarni...

Program delavske stranke v Novi Zelandiji. Wellington, N. Z. — Industrijski program delavske stranke...

Uradni položaj v newyorških industrijah. New York. — Državni industrijski komisar poroča, da je bila...

Parik na jezuru sel na dno. Sturgeon Bay, Wis. — Tovorni parnik "Lakeland", lastnina...

Indijanski potentat uradno razkrinkan. London, 4. dec. — Indijski urad angleške vlade je sinoči odgnal...

Indijanski potentat uradno razkrinkan. London, 4. dec. — Indijski urad angleške vlade je sinoči odgnal...

Indijanski potentat uradno razkrinkan. London, 4. dec. — Indijski urad angleške vlade je sinoči odgnal...

Indijanski potentat uradno razkrinkan. London, 4. dec. — Indijski urad angleške vlade je sinoči odgnal...

VRANA IN SOVA STA USTAVILI PROMET.

V smrtnem objemu sta padli na električno žico. Pittsburgh, Pa. — Visoko gori v zraku in severno od Allison...

RESIL JE DEVET OSEB IZ OGNJA. Centralia, Ill. — Farmer George Bierman je rešil svojih devet otrok iz goreče hiše.

ZENA UMORJENA, NJEN SOPROG USTRELJEN. Birmingham, Ala. — Neznana napadalec je ustrelil dr. Edwarda, ko se je z njim spopadel.

VERA MU JE SLUŽILA ZA ZVODENJE DEKLETA. Hammond, Ind. — Charles Merriam, cerkvena luč med "svetinih skakačih", je bil obsojen na eno leto dela na farmi za kaznenice.

KOTLARJI SO ZAPUSTILI BOJNE VRSTE. Scranton, Pa. — Stavka v delavnicah Lackawana železnice traja že dve leti.

Vupejfu spet beži. Hankov, Kitajska, 4. dec. — General Vupejfu, bivši pekingški diktator, je danes pobegnil iz svojega glavnega stana v Honanu.

Indijanski potentat uradno razkrinkan. London, 4. dec. — Indijski urad angleške vlade je sinoči odgnal...

Puccini pokopan z velikimi častmi. Milan, Italija, 4. dec. — Giacomo Puccini, operni skladatelj, je bil včeraj pokopan v Milanu z velikimi častmi.

Indijanski potentat uradno razkrinkan. London, 4. dec. — Indijski urad angleške vlade je sinoči odgnal...

ŠPANSKI DIKTATOR PRED PADCEM.

Iz Madrida javljajo, da civilna vlada kmalu nadomesti vojaško. Madrid, 4. dec. — Španija je na predvečer velikih izprememb. Vojaška vlada se kmalu umakne civilni.

LA FOLLETTE SE VEDNO TVORI NEVARNOST ZA STARINE. Washington, D. C. — Senator La Follette se je kljub njegovi visoki starosti vrnil zdrav in dobre volje v Washington.

Vollina kampanja v Nemčiji gre h koncu. Berlin, 4. dec. — Vollina kampanja v Nemčiji je brez malega zaključena. Volitve poslancev se vrše v nedeljo 7. decembra.

Homatije na Ogrskem; socialisti izgnani iz parlamenta. Budapešta, 4. dec. — Sestnajst socialističnih in liberalnih poslancev v ogrskem parlamentu je bilo izključenih od dvajset prihodnjih sej.

Vesti iz Jugoslavije. Razlastitev Scherbaumovega posestva. Mariborski paromlinar Scherbaum ima med drugim pri Sv. Miklavžu blizu Maribora večje posestvo.

Indijanski potentat uradno razkrinkan. London, 4. dec. — Indijski urad angleške vlade je sinoči odgnal...

Indijanski potentat uradno razkrinkan. London, 4. dec. — Indijski urad angleške vlade je sinoči odgnal...

Indijanski potentat uradno razkrinkan. London, 4. dec. — Indijski urad angleške vlade je sinoči odgnal...

Indijanski potentat uradno razkrinkan. London, 4. dec. — Indijski urad angleške vlade je sinoči odgnal...

Indijanski potentat uradno razkrinkan. London, 4. dec. — Indijski urad angleške vlade je sinoči odgnal...

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete. Irwin, Pa. — Brat Frank Naglič me dolži, da sem jaz kriv, da niso mogli dati računa prej v javnosti.

Krayn, Pa. Sep. 27, 1924. Spodaj podpisani odbor št. 41 S. N. P. J. v Irwinu, Pa., se strinja z vsemi koraki, kar jih je podvzel, da se odpošlje v staro domovino.

Greensburg, Pa. — Pisma dobim od rojakov z vprašanjem, kako se počutim v ječi. Ne morem odgovorjati vsem, zato povem tu, da se imam kakor se človek pač mora imeti v ječi.

Pisma na pošti. v Chicago imajo: Miss Edna Kunin, št. 956, A. Harvieh, št. 937, Daniel Jelenič, št. 938, H. Kaplan, št. 944 in Johan Ksenič, št. 958.

Indijanski potentat uradno razkrinkan. London, 4. dec. — Indijski urad angleške vlade je sinoči odgnal...

Indijanski potentat uradno razkrinkan. London, 4. dec. — Indijski urad angleške vlade je sinoči odgnal...

Indijanski potentat uradno razkrinkan. London, 4. dec. — Indijski urad angleške vlade je sinoči odgnal...

Indijanski potentat uradno razkrinkan. London, 4. dec. — Indijski urad angleške vlade je sinoči odgnal...

Indijanski potentat uradno razkrinkan. London, 4. dec. — Indijski urad angleške vlade je sinoči odgnal...

Indijanski potentat uradno razkrinkan. London, 4. dec. — Indijski urad angleške vlade je sinoči odgnal...

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 8. aprila 1904. Glavni Stan: 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill., J. I. J. I.

Izvrševalni odbor: Predsednik Vincent Calmar, podpredsednik Andrew Vidrick, R. F. D. 7, Box 103, Johnston, Pa.

Zdravstveni odbor: Predsednik Frank Alok, 2126 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. Janko Oras, 2638 W. 26th St., Chicago, Ill.

Fin predpis za slab sponec in slabotne žilce. Če trpite na tem, tedaj se vam bo izpolnila želja, če boste kupili...

POEZIJ IN NAŠANILLO! Želim, da se osebno priglasijo trije bratje mojega soproga...

PEKO SALES CO.—D. 184 22 Union Square, New York City.

Božič KLOBASE take kot si jih more srecati. To klobase so sedaj boljše kot še kdaj prej.

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO. PIŠI PO NAŠE PRODUKTE. imamo v zalogi slad, smet, sladkor in vse druge potrebščine.

FRANK OGLAR, 6401 Superior Avenue, Cleveland, O. ITALIJANSKE HARMONIKE

Božič je blizu! Bolniki čas je čas spominov in darov. Na tisoče naših rojakov se bo tudi spominilo svojcev in starih krajev ob tem času.

Odlomki iz človeške tragikomedije.

Spisal dr. Jos. Voinjak.

I. Pepita.

(Dalje.)

„Tega ne. Ona ženska je izginila; kam, mi ni znano. Vendar da spoznate nesramno predrznost tega človeka, čujte, česa se je lotil. Dopisovati mi začne in me pritisni, naj bi vse pozabila in se spet z njim združila. Gnušno mi je bilo čitati hinavsko njegovo hlinjenje in metala sem pisma v ogenj. Nekoga dneva pa, ko sem sama bila doma, odpro se vrata in vstopi on sam. Jeza me je tako premagala, da prvi trenutek nisem mogla izpregovoriti besede. On se vrže na kolena pred mene, skuša poprijeti me za roko in začne se jokati. „Odpusti mi! Najnesrečnejši človek sem na svetu. Bog ve, kaj me je tačas zmotilo. Pamet so mi je zmešala. Dovolj sem trpel. Odpusti mi, zavolj najinega sina!“ Jaz planem kvišku, sunem ga od sebe in tresoč se od ardu mu poklešem vrata: „Ne okrunjaj ime našega Boga s svojimi strupenimi jeziki. Poberi se od tod, da te nikdar več ne zagledam, hinavec grdi! Kakor jaz, tako te zaničuj ves svet.“

Ker se ne gane, odprem vrata, in ves pobit odide.

„Prav ste storili, pa vendar mi je prava uganka, kako je mogel tako slep biti vaš mož, da si je

uničil svojo eksistencijo svojo. To res ne kaže zdrave pameti.“ „Tudi meni se je dostikrat zdelo, da se to ni moglo zgoditi na ravnam potem, ampak da je tista ženska mu to napravila, Bog ve s čim.“

„V srednjem veku bi jo bili sezgali kakor eopernico.“

„Oj, take ženske bi tudi zdaj zaslužile, da bi se sezgale na gram.“ „meni gospa Pepita;“ in z njimi taki možje.“

V tem, ko je Pepita pripovedovala o svoji nesreči in svojem trpljenju, pomikal se je voz enakomerno dalje in že se je prikazala za drevjem skrilnata streha kolodvorskega poslopja.

„Kam ste zdaj namenjeni?“ vprašam, ko izstopiva na kolodvoru.

„Uganite! Pa saj ne boste v Ameriko!“

„Pa ne naravnost,“ odvrnem in se smejem.

„Vi mislite, da se šalim. Danes res še ne pojdem. Ali pripravljeno imam vse in v malo tednih bodem plaval po morju v novi svet. Tam imam prijatelje, ki me vabijo, da pridem in mi je preskrbela že dobro službo v velikanski fabriki za perilo. Sina vzamem s seboj. V Evropi pustiva staro svoje ime, vse žalostne spomine in začnemo na novo živeti v Ameriki. Jaz že težko pričakujem dneva, da odidem. Kadar se boče vama Evropa tako zamerila, kakor meni, pridite za menoj!“

„Zameri se življenje človeku tu in tam, a miru in zadovoljnosti ne najdemo ni v starem, ni v novem

svetu. Za Evropo pa vsaj znan pri čem sem, američankah na pol Indijancev bi se moral še le privaditi, za kar sem prestar. Srečno potujite!“

Ločila sva se in se peljala vsak na svojo stran, jaz proti Ljubljani, Pepita v Grades. Ali je šla, in kdaj je šla preko morja, ne vem.

II.

Petega septembra bo počilo.

Tam, kjer se Sotla dolgočasno vije po dolinici, kakor v globoke miali vtopljena, zakaj politična ločita dva naroda, ki sta upravo le eden narod, stoji ob cesti pod grčem nekaj čednejših hiš, nego so v tistem kraji navadne po kmetih. In ta kopica hiš s cerkvijo v sredi ima naslov „trg“, dasi je manjša, nego marsikava vas.

Čujte, kaj se je l. 1882. smečnega prigodilo v tem kraju. Prigodilo se je nekaj komičnega brez vse tragike, kar se le malokdaj pripepi v našem življenju, nasičenem od poroda pa do groba z zmotami, trpljenjem in nevspehnim delom.

Lansko jesen me je peljala pot skozi trg in ker se je ustavilo, sklenil sem se tam ustaviti ter obiskati župnika, s katerim sva bila znana že iz prejšnjih let. Povedala mi me, preročim pri njem, kar sem tudi rad storil. Dokler se je pripravljala večerja, donese župnik kupico vina in pogovarjali sva se začela, razume se, o naših narodnih težnjah in o bridki sedanjosti ter se tolažila s srečnejšo prihodnostjo. Ko gledam

skozi okno dol po trgu, vidim pred hišo, v kateri je bila zandarmerijska postaja, stali dva lundarja, s katerima se je živahno pogovarjal gospod, večkrat kažoči proti farovužu.

„Naš župan!“ reče smešljaje se župnik. „Gotovo vas je videl pri meni vstopiti in zdaj mi ne da miru, dokler ne pozve kdo ste, kaj tukaj delate in zlasti, kaj imate pri meni opraviti.“

„Mož vendar ne misli, da sem nevaren javni varnost!“

„Tega ne, pa javnemu miru, kajti kdor občuje z menoj, ta je naroden in kdor je naroden, ta po mnenju našega župana kali mir. No, glejte, eden zandarjev že gre v krčmo, kjer ste pustili voznička, drugi pa stopa gori po trgu in gleda na našo hišo.“

„Pod takim stroгим varstvom bodeva vsaj mirno spala,“ rečem jaz in odprem okno, mimo katerega je ravno korakal stražnik javnega miru in oči svoje zvedavo obračal name.“

Ko se obrnem od okna, vidim župnika iskati po pisalni mizi in ko najde neko pisanje, začne se glasno smejati, ter mi je pomoli. Razgriem je in vidim, da je ukaz okrajnega glavarstva do župnika, naj ob te in te ure ostane doma, ker boče zaslišani o neki stvari.

„In kakšna stvar je bila to?“ vprašam.

„Ravno to vam hočem povedati, ker sem se zagledaval zandarje in župana, spominjal tiste smečne prigodbe, da spoznate, kaj se v časih isvije iz najbolj nedolžne besede. Človek bi se res moral vselej ravnati po svetopisemskih besedah: Da! Da! ali Ne! Ne! — Vse drugo je odveč.“

Sedeva k mizi, in ko sva se okrepčala z jedjo in s požirkom vina, začne župnik pripovedovati: „Predlanikom prve dni meseca avgusta sem bil poklican k tujkrajnjemu trgovcu Labiču, čigar mati, že dolgo boleha, se je želela spovedati. Ko opravi spoved in obhajilo, odidem. Labič me sprejme do vrat, kjer sva se malo časa pogovarjala o raznih stvareh. Tam na pragu stojel sem izustil, kakor sem pozneje zvedel in se res spominjal, usodepolne besede, ki so toliko preglavice delale našemu županu in gospodu okrajnemu glavarju. Še tisti dan sem videl ravno iz tega okna, odkoder se pogleda vse trg, ko sem po obedu slučajno stal pri oknu, da je Labič prišel s županom vred iz hiše svoje in da sta šla potem skupaj k doktorju, političnemu svojemu somišljeniku, kjer sta se mudila delj časa. Čemu spet stika glave ta trojica? mislim si. Volitva niso blizu in kondordat je tudi

Dr. Pavel Groselj:

Astronomski pomenki.

(Dalje.)

„Dobro, pa se ustava na meji teh strašnih planjav! Karta mi kaže, da so „morja“ na luni vseanokoli obdana od vena dolgih visokih pogorij. Na njihovih slemenih bova stala visoko nad deželami lune ter gledala v strme, temne gorske prepade in na bleščeče smeje vrhunce njenih gor — pod nama pa bo bežala planjava v nedogledno daljo. Že se opajam v mislih nad lepoto tega divjega kontrasta.“

Gorovja, ki mejijo v mogočnih lokih ob nizke „morake“ planjave so tako zelo podobna našemu visokoplaninskemu svetu, da bi se radi njih pač težko izplačala tako dolga in nevarna pot.

Ogromne „gorske planote“ kipijo neposredno iz morskih nižin. Vrhunec se koplji ob vrhuncu, sleme se dviga ob slemenu, divji prepadi se odpirajo med razoranimi strmimi stožci, brezdanje kotline zlijajo med kamenitimi hrbti. Vsa razdrpana in razmetana, razjedena in razkosana so ta lunina gorovja, s divjo romantiko njenega gorskega sveta se ne morejo kosati niti od neviht razprane preperene stene Dolomitov.

Druga zopet se vije po luni mogočni hrbti slokih „veržnih pogorij“, a tudi ta so modelirana s divjo plastiko in razkopana od strmoglavih dolin.

Velika podobnost luninega gorovja z gorskimi slemenimi naše zemlje je napotila že Hevelija, da jih je krstil z zemeljskimi imeni. Njegovi nazivi pogorij ter vrste so se ohranili celo do danes. In tako srečamo na luni Apenine in Alpe, Kavkaz in Karpat, Altaj in Taurus.

Toda tudi v visoki nadkriljuje lunina gorovja svoje sorodne na zemlji. Nad 5800 m visoko se vzpenjajo na luni Korđljeri, nad 5500 Apenini in Kavkaz, nad 4000 Alta, nad 3600 Pirenji in Alpe; Taurus (2740 m) in Hemus (2020 m) pa moramo že prištevati nižjim pogorjem.

Posebno zanimivo prikazen nam nudijo Alpe, prikazen, ki ji na zemlji ni para. Skozi celo gorsko gromado je zarezana od vrha do tal orjaška povprečna dolina. A ne morda dolina v zemeljskem pomenu te besede, dolina, ki se položno vzpenja od vznožja v gorske višine. Ne, ostru zasekana, omajena od dveh navpičnih stena zija njena zarez v živo telo Alpejske gorske verige, 3600 metrov globok navpičen prepad se odpira pod teboj in več kot 11 km mu meri širina. Zdi se ti skoro, kot da je tu nekoč zadelo 11 km velika topovska krogla ob kamenite stene. V silovitem udarcu je razdrobila in zmlela vse, kar se ji je stavilo v bran, razbite skale in drobce je pobrala seboj ter gladko posnela široko cesto svoje premočrtne poti.

Pri vsej divji lepoti in zanimivosti luninih gorskih slemen pa bi ti vendar svetoval, da jo kreneva drugam, v še bolj tipične kraje luninega površja.

„Če se nikakor ne morem izbrati primernega cilja, sedaj ga gotovo pogodim. Popelji me torej semkaj na južni del lune! Tu je vse njeno površje kot „kozavo“, nabodeno in izjedeno od samih okroglih kotlin. S podobno prikaznijo se uenda ne more ponašati naša rodna zemlja!“

— Vidiš, sedaj si zadel luno v živo.

Že Galilei in Kepler sta obstrmela nad prečudno obliko in mnogostevilnostjo luninih krošnih pogorij. S pavovim repom, ki je posejan z očesi, sta primerjala lunino površino, s kožo dečka, ki so mu okrogle brzogotne razjedle lice, z luknjastim plovecem, ki je poln malih vrtin.

Keplerjevo bistvo ako pa je prodrlo v globočje v značaj teh čudovitih tvorb — spominjajo ga tvorbe selenitških inženirjev, da, prav podrobno na vulkanski žrela zemeljskih kraterjev.

In dasi jih je tobačnik pozneje za ogromne umotvore arhitektskih inženirjev, da, prav podrobno nam je celo popisal ves potek trudapolne stavbe — njegova izvrstna prizrana ni mogla zapusti pozabljenju.

„Krater,” to je bila beseda, ki je pogodila bistvo. In še danes govori vsaka astronomija o kraterjih, t. j. vulkanskih žrelih na luni.

Ognjena moč, ki še tli v notranjosti naše zemlje, si čisto na silovit način odpre pot skozi zemeljsko skorjo. V veličastnem pojavu vulkanskega izbruha plane na dan. V silnih eksplozijah prebijajo razbeljeni plini zemeljsko skorjo. Iz zavojčega okroglega žrela bljuje ognjenik raztaljeno kamenje, bruha oblake dima in pepela ter meče vulkanske bombe s silovito močjo.

Vsi ti izmečki pa se usipljejo zopet na zemljo nazaj in se v okroglem okupu nabirajo vso okrog žrela. Vedno višje in višje se grmadi napip vulkanskega stožca. Ko pa se nekoliko umiri divja sila zemeljske notranjosti, si ognjenik sčasoma samolastno zasuje široko odprtino. Le ozek rov v središču si še brani odprt, da si skozi ta dimnik od časa do časa ohladi razburjenje. Kadar pa to razburjenje znova prikupi do vrhunce, mu je postala pot na prosto prozoka: V prvi jazi si s strahovito eksplozijo razširi pretesa vrata, kot razletela se granata odnese kapo prvotnega stožca, nato pa se jame graditi nov manjši stožec v središču prvotnega, sčasoma skoro do vrha zasutega prvotnega žrela.

Strmo se dviga vulkanska kopa iz ravnine, strmo pada v kraterski kotel nazaj. Sloki krošni hrbet ognjeniškega okopa obdaja na vrhu planjava, ki pokriva nekdanje žekno in nosi v središču novi centralni stožec. Taka je slika nasutega zemeljskega vulkana, Vezuv nam nudi najlepši primer te vrste.

Kaj ne, vse kakor na luni? Izmerjeno okrogel nasip se dviga kot amfiteater iz luninih planjav, široka krožna ravnina se mu širi preko celega žrela. Sredi nje štrli navpik samotna kopa. V solncu se ji sveti strmi vrhunc, dolga vitka senca pada za njo, kot da bi stal pred tabo stožec sladkornja, obsejan od solnčnih žarkov.

Toda luna ne pozna mere in mej. Ni ji bilo dovolj veličastne lepote naših visokih planjav. Razgrela in razmetala jih je od vrha do tal, njih smelo romantičnost je izpremenila v divjo grozo.

A vse to je še vedno ponižna igrača.

Kar pa si je dovolila luna s svojimi kraterji, to presega vse meje, to je pravcata orgija njenih vulkanskih sil.

Ognjenik kipi ob ognjeniku, žrelo zija ob žrelo, okop se stiska ob okop — in še ji ni vulkanizma dovolj! S stotinami majhnih vulkančkov so posejana slemenca, obronki in centralne planjave mogočnejših ognjenikov. Vulkan sedi na vulkanu, okop izpodirva okop, krater prodira nasip svojega soseda; kot dvojčki ali celo trojčki se strinjajo dva, dva, trije ognjeniki v novo ogromno žrelo; dva, trije okopi krožijo vzporedno okoli ene same kraterske planjave in sredi nje sedi kar cela družba ognjeniških stožcev. Vsa planjava pa, kolikor jo je še ostalo med posameznimi vulkani, je prebodena, navrtana, razjedena in izdolbena s tisočerimi kraterskimi jamicami, da se ti zdi kot da bi zrl na gladino prostranega jezera, ki pada nanjo gosta poletna ploha. Na tisoče jamice se izvotli v vodno gladino, zagiblje se na tisoče valov-kolobarjev, na tisoče drobnih vodenih stožcev pljusne nakvišku — da bi jezero trenutno okamenelo, bi občudoval pred sabo najlepšo minijaturu luninega površja.

Da, prirodne sile na luni so morale zblazniti!

„Kako, vsi ti gorski omejeni od okroglih nasipov so sami vulkani!“

— Da, in še kakšni! V neverjetne dimenzije je potencialna luna velikost zemeljskih ognjenikov. Nad 250 km meri premer kraterja Grimaldi na vzhodnem robu lune. Če bi zijalo odprto žrelo namestu planjave, ki se širi od ene strani okopa do druge, tedaj bi lahko vrgel v ta prepad celo kraljevino Češko in jo spekel v vulkanski peč. Vsi zemeljski vulkani skupaj bi se lahko poskrili li sredi njegovega nasipa. In skoro nič manjši ni ogromni Clavius blizu južnega luninega pola.

(Dalje prihodnjaj.)

Za božic VICTOR PLOŠČE FOTO Dobite edino le pri nas ... The noč, sveta noč ... Sveta noč, znana ... 73429 Krčevni. Franjo Potocnik ... 77600 Erištevanca korčična ... 77601 Zgubljeni pete ... 77288 Veseli druž. P. Va. ... 77422 Dočet sanovdi, na dekleta ... 77423 Goranjski valček, Harmonika ... 77490 Vabilo. (S. Hude). ... 77491 Mariška valček, Weber ... 77492 Strelševa ljubica, šesti ... 77287 Kavalirski korčična ... 77656 Krasna Mariška, Valček ... 77635 Bred naše Polke, Celka ... 77651 Svedel sem si, Pojo E. Hlad ...

Ali želite znati pravilno pisati in čitati angleško? Narodi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je uredila in ima na prodaj Književna matiča S. N. P. J.

KOTLI ZA PRANJE PERILA in za prezerviranje.

Narejeni so iz močnega valjanega bakra. Ker je pocinjeno, je vse na vsaki strani. Na pokrovu je sredi samsakev v prometu petih inš in na dnu ima močno bakreno sito, katero se lahko odstrani. Bakreni pladenj na dnu se rabl za prezerviranje. Vodni iztok na strani. Sito ali pladenj se lahko ven vname.

JOHN O. HRUBY 1808 So. Racine Ave., Chicago, Ill. Vstanovljeno 1878. Pišite po naš najnovjši brošurki ceni. DEPT. 000.

Božična denarna nakazila,

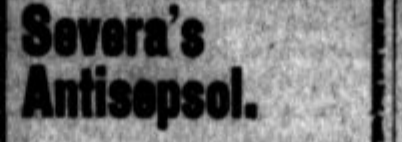
katera se skoz nas odpošljejo do polovice decembra, bodo še pred prazniki izplačana. Stroški brzozajnega pisma samo \$1.00.

Naročite še danes denarno darilo, katero ste se namenili poslati Vašim v domovini.

FRANK SAKSER STATE BANK, 82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

HRIPAVOST

in razdraženje v grlu je treba takoj lečiti. Kedar ste hripavi, tedaj rabite Sever's Antisepsol.

Kot izpiralo in za grgranje grla je jako uspešen pripomoček, ki pomaga ublažiti razdraženje, odpravi hripavost in ozdravi bolno grlo.

Cena 25c in 50 centov. Vprašajte vašega lekarnara.

DENARNE POŠILJATVE V JUGOSLAVIJO IN ITALIJO.

Naše cene za pošiljanje dinarjev in lir so bile večkrat, skupno s poštnino, sledeče:

Table with exchange rates for Dinars and Lira.

Pri pošiljavanju nad 10,000 Din. ali nad 2,000 Lir poseben popust.

Ker se cena denarja čestokrat menja, dostikrat docela nepridekovano, je absolutno nemogoče določiti cene vnaprej. Zato se pošiljatev nakazuje po ceni dnevega dne, ko mi sprejmemo denar.

DOLARJE POŠILJAMO MI TUDI V JUGOSLAVIJO IN SICILER PO POSTI KAKOR TUDI BRZOJAVNO.

Vse pošiljatev naslovite na SLOVENSKO BANKO ZAKRAJSEK & ČESAR 75 - 9th Ave., New York, N. Y.

Novi pravilno izbrani NAČRNKI ZASTONJ

Advertisement for ZASTONJ cameras, including images of camera models and descriptive text in Slovenian.

POSEBNA PONUDBA ZA PRAZNIKE!

Advertisement for LUXUS SALES COMPANY, offering special prices on cameras for Christmas, including a \$599 camera.